Ευρωπαϊκή Σύνοδος Κορυφής: Ιστορίες δημοσιονομικής ένωσης και οικονομικής μοιχείας

Jerome E. Roos

Ήταν πάντοτε ένας δύσκολος γάμος, γεννημένος από τα οικονομικά συμφέροντα και την πίεση της οικογένειας και λιγότερο από την αμοιβαία αγάπη. Επί 38 χρόνια οι σύντροφοι καβγάδιζαν για τα χρήματα – με την ηπειρωτική χώρα να κατηγορεί το νησιωτική ότι την απατά με τον θείο Σαμ και η νησιωτική να τιμωρεί την ηπειρωτική επειδή ανακατεύεται στις προσωπικές της υποθέσεις. Αλλά για πολλά χρόνια, οι δυο τους παρέμειναν μαζί για χάρη των παιδιών και για τις οικογενειακές επιχειρήσεις. Αυτό τώρα αλλάζει.

Την 9η Δεκεμβρίου το πρωί, μια σημαντική σύνοδος κορυφής της ΕΕ – η τελευταία ευκαιρία, καθώς λεγόταν, του ευρώ να σωθεί από την κατάρρευση – κατέληξε σε ένα δραματικό διαζύγιο της Βρετανίας με την υπόλοιπη Ευρώπη. Όπως ο Michael White έγραψε[1] στην Guardian «Φαίνεται ότι αυτή είναι η μεγάλη στιγμή· η στιγμή που μια κυβέρνηση της Βρετανίας άσκησε το διάσημο βρετανικό βέτο σ' ένα σημαντικό ευρωπαϊκό ζήτημα και αποσύρεται στα όρια της ΕΕ, κλείνοντας έτσι 50 χρόνια μιας περισσότερο ή λιγότερο σταθερής πολιτικής».

Το διαζύγιο σηματοδοτεί μια ακόμη τεκτονική μετατόπιση στην ευρωπαϊκή ιστορία. Αλλά επίσης αποκαλύπτει πόσο τα οικονομικά συμφέροντα έχουν διαφθείρει τα μυαλά των ηγετών μας και χωλαίνουν τις σχέσεις τους. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις των πολιτικών μας ελίτ με τις τράπεζες απειλούν τώρα την ίδια την επιβίωση της ευρωπαϊκής οικογένειας. Όλοι τους, φαίνεται, ότι προτιμούν να θυσιάσουν όχι μόνο την οικογενειακή επιχείρηση,

αλλά και τα παιδιά τους. Καμιά θυσία δεν θεωρείται υπερβολική στο βωμό του χρήματος.

Όπως πάντα, τον μεγαλύτερο πόνο τον υποφέρουν σιωπηρά τα παιδιά: οι πολίτες που ποτέ δεν ερωτήθηκαν από τους ηγέτες τους. Οι παιδικές ψευδαισθήσεις για την αλληλεγγύη εντός της Ευρώπης έχουν διαλυθεί βίαια. Αλλά, σαν να θέλουν να παρακάμψουν το πιο κρίσιμο μέρος του δράματος, κανένας δεν μιλάει για τις απεχθείς εξωσυζυγικές σχέσεις που αποτελούν τη ρίζα του κακού. Η αλήθεια είναι ότι και η Βρετανία και η Ευρώπη είχαν οικονομικές εξωσυζυγικές σχέσεις επί δεκαετίες.

Ας συστήσουμε τους εραστές: Φρανκφούρτη και La Défense ενάντια στο City

Αυτή δεν ήταν μια σύγκρουση ευρωπαϊκών και βρετανικών συμφερόντων, όπως αρέσει σε κοσμοπολίτες και βρετανούς ευρωσκεπτικιστές να την παρουσιάζουν. Πίσω από το πέπλο της ιδεολογίας κρύβονται ισχυρά συμφέροντα που υπαγορεύουν τις επιλογές των δυο μας αντικρουόμενων ελίτ. Όπως αναφέρει η Guardian[2], τις πρωινές ώρες ο Cameron ασκούσε το βέτο και στη συνέχεια η Γαλλία μπλόκαρε μια σειρά εγγυήσεων που ζητούσε η Βρετανία για την προστασία του City του Λονδίνου.

Πιο συγκεκριμένα, ο Cameron απαίτησε:

1. «Κάθε μεταβίβαση της εξουσίας από μια εθνική ρυθμιστική αρχή σε μια ευρωπαϊκή ρυθμιστική αρχή για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες να υπόκειται σε βέτο.»
2. «Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών να παραμείνει στο Λονδίνο.»
3. «Οι τράπεζες πρέπει να έχουν υψηλότερη κεφαλαιακή απαίτηση.»
4. «Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να παραιτηθεί από τις προσπάθειές της να ελέγχει τις συναλλαγές σε ευρώ που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της ευρωζώνης.»

Ο Sarkozy απέρριψε τις απαιτήσεις του Cameron. Οι λόγοι είναι σχετικά απλοί:

1. Ο Sarkozy δεν θέλει οι βρετανικές τράπεζες να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα παρακάμπτοντας τον πανευρωπαϊκό φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών.
2. θέλει την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών να μεταφερθεί στο Παρίσι.
3. Γνωρίζει ότι οι γαλλικές τράπεζες είναι σε πολύ χειρότερη θέση[3] από τους βρετανούς ανταγωνιστές τους και θέλει οι συναλλαγές σε ευρώ που λαμβάνουν χώρα εντός της ευρωζώνης να δρομολογούνται μέσω της La Défense αντί για το City.

Εν κατακλείδι, πρόκειται για μάχη τραπεζών και σύγκρουση κεφαλαίων – δεν έχει καθόλου να κάνει με τα κοινά συμφέροντα της Ευρώπης ή της Βρετανίας. Αν η ευρωζώνη πρόκειται να διαλυθεί, πολλές γερμανικές και γαλλικές τράπεζες θα καταρρεύσουν, γι' αυτό οι γαλλο-γερμανοί πιέζουν για δημοσιονομική ένωση[4]. Μια τέτοια ένωση θα επέβαλε κανόνες ηπειρωτικού στυλ στο ελεύθερο από δεσμεύσεις City του Λονδίνου. Φοβούμενη την ανταγωνιστική της θέση απέναντι στη Νέα Υόρκη, η Βρετανία αντιτίθεται έντονα στη συμμετοχή.

Προς πώληση: Ένωση Λιτότητας με Offshore Τραπεζικό Παράδεισο

Είναι ξεκάθαρο ότι στο χωρισμό, Cameron και Merkozy τάσσονται με το μέρος των εραστών τους στην οικονομική βιομηχανία. Το αποτέλεσμα είναι, αντί για τη διάσωση του ευρώ και την επαναφορά μιας απαραίτητης σταθερότητας, το χειρότερο δυνατό. Η Γερμανία, ο αδιαμφισβήτητος πλέον ευρωπαίος ηγεμόνας, θα χρησιμοποιήσει αυτή τη δημοσιονομική ένωση για να εξασφαλίσει πλήρη εξόφληση για τις τράπεζές της, ενώ το Λονδίνο μπορεί ελεύθερα να παρουσιάζεται ως offshore τραπεζικός παράδεισος.

Ο Wolfgang Münchau σωστά επεσήμανε[5] ότι «αντίθετα με ό,τι έχει αναφερθεί, η κυρία Merkel δεν προτείνει δημοσιονομική ένωση[6]. Προτείνει ένα κλαμπ λιτότητας, ένα σύμφωνο σταθερότητας. Ο στόχος είναι να επιβάλει μακροχρόνια λιτότητα, με ισορροπημένους κανόνες για τους προϋπολογισμούς που θα είναι κατοχυρωμένοι από κάθε εθνικό σύνταγμα.» Ο Martin

Wolf είναι επικριτικός και αποδεικνύει[7] γιατί η Merkel αντιλαμβάνεται λανθασμένα την κρίση ως δημοσιονομικό πρόβλημα και όχι ως διαρθρωτικό πρόβλημα.

Όπως πρόσφατα έγραψε ο νομπελίστας οικονομολόγος Joseph Stiglitz[8], πολλές χώρες της περιφέρειας ήταν δημοσιονομικά πιο υπεύθυνες από τη Γερμανία. «Στην Ισπανία, για παράδειγμα, το χρήμα διοχετευόταν στον ιδιωτικό τομέα από τις ιδιωτικές τράπεζες. Τέτοια παράλογη δραστηριότητα θα έπρεπε να αναγκάζει την κυβέρνηση να περικόψει τις δημόσιες επενδύσεις;» θεσμοθετώντας «δημοσιονομική πειθαρχία», η δημοσιονομική λιτότητα της Merkel κινδυνεύει να εγκλωβίσει την περιφέρεια σε μόνιμη ύφεση.

Αυτή η προσέγγιση θα αποδειχτεί διπλά καταστροφική. Εκτός από το γεγονός ότι θα καταδικάσει εκατομμύρια ευρωπαίους σε δεκαετίες φτώχειας, θα υπονομεύσει την προσπάθεια διάσωσης του ευρώ. Η δημοσιονομική σπατάλη δεν προκάλεσε αυτή την κρίση. Ήταν αποτέλεσμα δομικών ανισοτήτων[9] ανάμεσα σε έναν υψηλά παραγωγικό πυρήνα, που συνεχώς επωφελούνταν από μόνιμα υποτιμημένη ισοτιμία στις συναλλαγές, και μια στάσιμη περιφέρεια που υπέφερε από το ακριβώς αντίθετο. Οι προτάσεις της Merkel δεν ανταποκρίνονται σε αυτό.

Πώς οι τράπεζες, για μια ακόμη φορά, γλίτωσαν τη τιμωρία

Το χειρότερο είναι ότι τα σχέδιά της παραβλέπουν τελείως τη δεινή κατάσταση[10] των ευρωπαϊκών τραπεζών. Η πραγματική σπατάλη δεν ήταν ποτέ στις δημόσιες δαπάνες των περιφερειακών χωρών αλλά στον ιδιωτικό δανεισμό των κεντρικών τραπεζών. Με εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ σε υπερβάλλουσα ρευστότητα να παίζονται γύρω από το σύστημα, οι γαλλικές και γερμανικές τράπεζες αδηφάγα αγόραζαν ελληνικά, πορτογαλικά και ιταλικά ομόλογα και ωθούσαν φορτία ξένου κεφαλαίου στις ιρλανδικές και ισπανικές αγορές ακινήτων.

Το 2009, με τους επενδυτές να αποσύρουν τα χρήματά τους από τις μετοχές και τα ακίνητα, κατά την διάρκεια της

χρηματοπιστωτικής κρίσης, ο κυρίαρχος τομέας[11] των ομολόγων έγινε «ένα από τα κύρια μέσα κέρδους για τις μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες». Καθώς εκατομμύρια άνθρωποι έχασαν τις δουλειές και τα σπίτια τους, οι κορυφαίοι επενδυτές μπορούσαν εύκολα να κερδίσουν από 7.5 έως 15 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο μόνο από τα μπόνους. Η ανώμαλη φύση του συστήματος ενθάρρυνε τους τραπεζίτες να υποτιμήσουν το ρίσκο και βύθισε την περιφέρεια ακόμη περισσότερο στο χρέος.

Αυτό είχε συνέπεια όχι μόνο μια υπερχρεωμένη περιφέρεια αλλά και μια σοβαρή αναμόχλευση[12] του τραπεζικού τομέα. Και σαν αποτέλεσμα, ο διατραπεζικός δανεισμός έχει παγώσει, καθώς η θεσμική λειτουργία των τραπεζών θέτει τις μετοχές τραπεζών κάτω υπό μεγάλη πίεση. Την ημέρα της συνόδου κορυφής, ένα stress test αποκάλυψε ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν έλλειμμα 115 δις ευρώ[13]. Η Moody's απλά υποβάθμισε τρεις γαλλικές τράπεζες και κυκλοφορούν φήμες ότι η Γερμανία μπορεί να εθνικοποιήσει[14] τον γίγαντα Commerzbank.

Σε απάντηση, οι τράπεζες χρησιμοποιούν πολύπλοκα χρηματοπιστωτικά μέσα για την ενίσχυση του κεφαλαίου[15], αλλά – όπως η κακώς εννοούμενη Ένωση Λιτότητας της Merkel – αυτά τα λογιστικά κόλπα μόνο θα καθυστερήσουν την αναπόφευκτη μέρα της αναμέτρησης. Παρόλα αυτά, οι ηγέτες μας επιμένουν εξαιρετικά πεισματικά στα επικίνδυνα παιχνίδια που παίζουν. «Πάντα έλεγα ότι τα 17 κράτη της ευρωζώνης πρέπει να ξανακερδίσουν την αξιοπιστία τους», δήλωσε η Merkel[16]. «Και νομίζω ότι αυτό μπορεί να συμβεί με τις σημερινές αποφάσεις.»

Τα παιδιά δεν είναι καλά, Κυρία Merkel!

Αλλά τα παιδιά δεν είναι καλά και η οικογενειακή επιχείρηση είναι ετοιμόρροπη[17]. Εάν αυτό το επώδυνο διαζύγιο μας λέει κάτι, αυτό είναι ότι οι ηγέτες μας μοιράζονται το κρεβάτι τους με τα ισχυρά οικονομικά συμφέροντα και δεν μπορούμε πλέον να τους εμπιστευόμαστε την τύχη της Ηπείρου. Η εκπόρνευση των ευρωπαίων πολιτών στον τραπεζικό τομέα δεν είναι βιώσιμη λύση ούτε είναι ανθρώπινο να κάνεις κάτι τέτοιο από ηθική άποψη. Οι

σωστοί Ευρωπαίοι πρέπει να αντισταθούν σθεναρά σε αυτή την καταστροφική δημοσιονομική ένωση.

Έτσι, κάθε φορά που σας λένε «δεν υπάρχει εναλλακτική λύση», μην τους πιστεύετε, είναι ψέμα. Όπως δήλωσε ένας αξιωματούχος της επίσημης Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας πρόσφατα στο Reuters[18], «το σημαντικό αυτή τη στιγμή δεν είναι να παρουσιάζουν οι πολιτικοί ότι θα μπορούσε να υπάρξει μια εναλλακτική λύση, γιατί στο μυαλό τους αυτή μπορεί να έχει μικρότερο κόστος από τις επιλογές που έχουν.» Η προσπάθεια να φυσικοποιούν και να αποπολιτικοποιούν αυτή την κρίση είναι ένα ιδεολογικό προπέτασμα καπνού για να μας εγκλωβίσει σφιχτά σε μια κατάσταση οικονομικής πορνείας.

Γνωρίζουμε ότι υπάρχουν εναλλακτικές, επειδή τις έχουμε δει να λειτουργούν στην πράξη,. Όπως το περιοδικό TIME πρόσφατα επεσήμανε[19] «από την αρχή της ύπαρξής τους, οι μη-ιεραρχικές δομές φαίνεται να λειτουργούν». Στο βαθμό που δεν λειτουργούν για τα μεγάλα ιεραρχικά ιδρύματα – όπως ισχυρές επενδυτικές τράπεζες και αδιάφορες εθνικές κυβερνήσεις – αυτές οι ιεραρχίες πρέπει να διαλυθούν ή να αναδιαρθρωθούν από τα κάτω.

Πίσω στον πραγματικό κόσμο, η Αργεντινή ήδη έδειξε[20] ότι οι χρεωμένες χώρες μπορούν να αμφισβητήσουν τους ξένους πιστωτές και να ευημερήσουν, ενώ μικρά συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα έχουν ξεπεράσει την παγκόσμια οικονομική θύελλα πολύ καλύτερα από μεγάλες ιδιωτικές τράπεζες. Σε μια έκθεση του 2009, ο ΟΗΕ παρατηρούσε[21] ότι «κανένα συνεργατικό πιστωτικό ίδρυμα, οπουδήποτε στον κόσμο, δεν έχει λάβει κεφάλαια από κυβέρνηση σαν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και παρόλ’ αυτά παραμένουν καλά κεφαλαιοποιημένα.»

Οπότε τα παιδιά *δεν* είναι καλά – αλλά *υπάρχει* εναλλακτική λύση. Είνα δική μας δουλειά να διαδώσουμε την αλήθεια και να οργανωθούμε. Μια άλλη Ευρώπη είναι εφικτή!

Παραπομπές:

[1]

https://www.guardian.co.uk/politics/2011/dec/09/michael-white-blog-splendid-isolation
[2]
https://www.guardian.co.uk/business/2011/dec/09/uk-isolation-grows-eurozone-treaty
[3]
https://dailybail.com/home/pimcos-el-erian-drops-the-f-bomb-french-banks-are-down-to-1.html
[4]
https://roarmag.org/2011/12/italy-austerity-eurozone-eu-fiscal-union-crisis/
[5]
https://www.ft.com/intl/cms/s/0/874af280-1cde-11e1-a134-00144feabdc0.html#axzz1ffVQ97mQ
[6]
https://www.ft.com/cms/s/0/1da18096-1cc1-11e1-8daf-00144feabdc0.html
[7]
https://www.ft.com/intl/cms/s/0/396ff020-1ffd-11e1-8662-00144feabdc0.html#axzz1ffVQ97mQ
[8]
https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/12/201112610254 6181929.html
[9]
https://roarmag.org/2011/08/europe-in-crisis-part-vi-the-future-of-europe/
[10]
https://www.bloomberg.com/news/2011-12-08/eu-banks-must-raise-153b-of-extra-capital-eba.html
[11]
https://www.nytimes.com/2011/12/08/business/global/as-europes-bond-market-dries-up-traders-fear-for-jobs.html
[12]
https://www.bloomberg.com/news/2011-12-08/eu-banks-must-raise-153b-of-extra-capital-eba.html
[13]
https://www.ft.com/intl/cms/s/0/8de33032-21b9-11e1-8b93-00144f

eabdc0.html
[14]
https://www.spiegel.de/international/business/0,1518,801827,00.html#ref=nlint
[15]
https://dealbook.nytimes.com/2011/12/07/european-banks-shuffle-bonds-to-bolster-capital/
[16]
https://www.nytimes.com/2011/12/10/business/global/european-leaders-agree-on-fiscal-treaty.html
[17]
https://roarmag.org/2011/11/from-the-spiritual-crisis-of-humanity-to-the-endless-struggle/
[18]
https://www.reuters.com/article/2011/12/07/us-eurozone-cenbanks-contingency-idUSTRE7B60P220111207
[19]
https://www.time.com/time/nation/article/0,8599,2101802,00.html#ixzz1fxmsdrf0
[20]
https://roarmag.org/2011/06/bbc-plummer-greece-argentina-crisis-krugman/
[21]
https://www.un.org/esa/socdev/egms/docs/2009/cooperatives/Crear.pdf

Ο Jerome E. Roos είναι συγγραφέας, ακτιβιστής, ιδρυτής του ROAR Magazine. Γραμματέας του Spearhead Action Group, ερευνητής PhD πάνω στην ευρωπαϊκή κρίση χρέους στο European Univ. Institute.

Πηγή: Roarmag.org